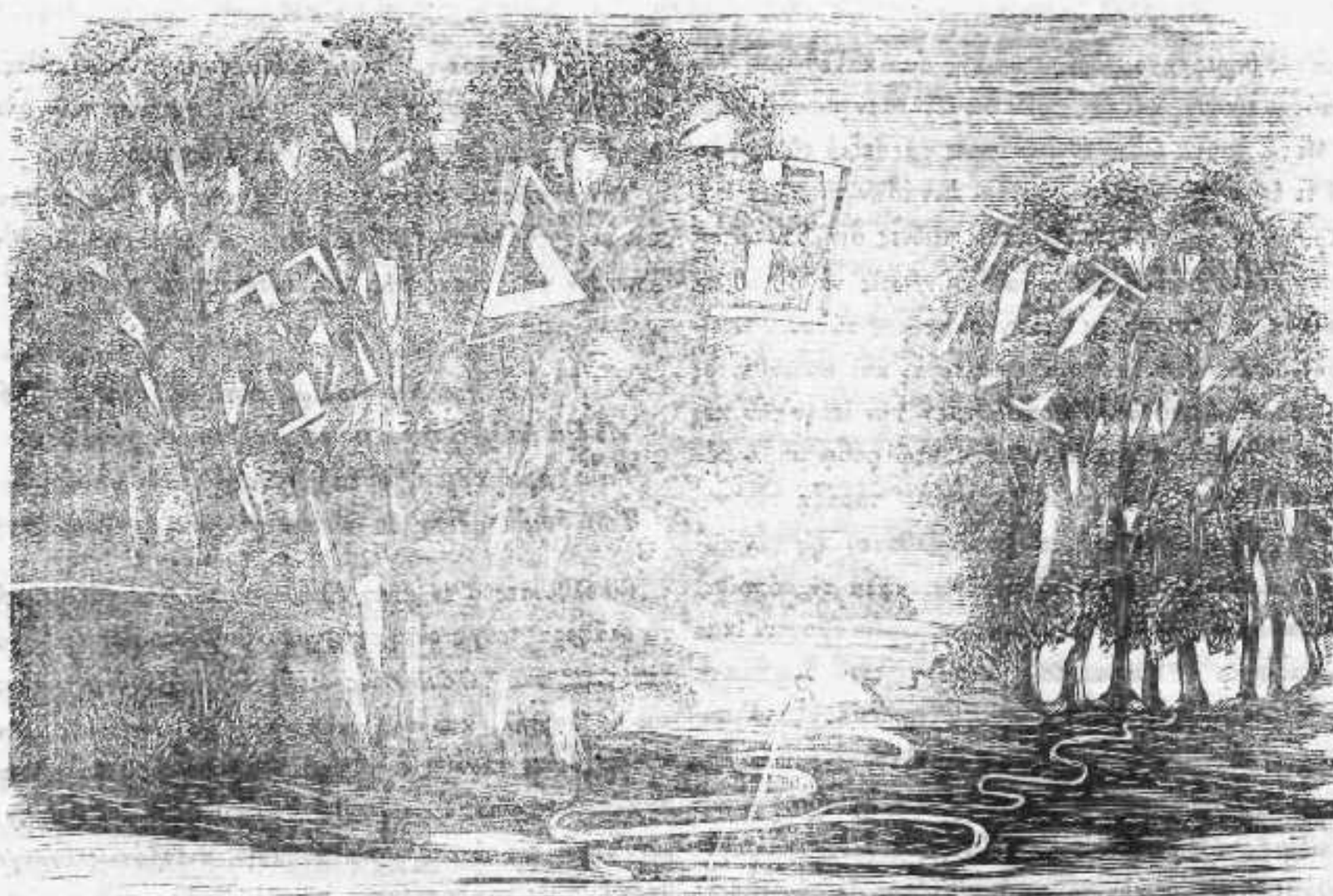




ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΓ'.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 15. 1862.

ΕΤΟΣ Α'.

ΠΕΝΤΕ ΗΜΕΡΑΙ ΕΙΣ ΠΑΤΜΟΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ὄρα τεῦχος ΙΒ'.)

Τὴν ἐπιούσαν ὁ σεβάσμιος ἡγούμενος εὐηρεστήθη νὰ μᾶς δείξῃ αὐτοπροσώπως τὰ ἐν τῷ μοναστηρίῳ εὑρισκόμενα ἀξιοθέατα πράγματα. Κατήλθομεν λοιπὸν κατὰ πρῶτον εἰς τὸν ναὸν τὸν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ ὑπάρχοντα ἀριστερόθεν τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὴν Μονὴν ἴσως ἀρχιτεκτονικῶς θεωρούμενος ὁ ναὸς οὗτος, μικροῦ λόγου εἶνε ἄξιος· ἀλλ' ὅμως ἀγνοῶ ὁποῖου εἶδους αἰσθημα θαυμασμοῦ καὶ κατανύξεως κατέλαβεν ἡμᾶς, καθ' ἣν στιγμὴν ἐμέλλομεν νὰ εἰσέλθωμεν ἐν αὐτῷ.

Πρὸ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ κρέμαται χρησθή τις λυχνία, ἔχουσα ἀραβοτουρκιστὶ ἐγγεγραμμένας ἐπ' αὐτῆς ῥήσεις ἴσως τοῦ Κορανίου, ἣν Μωάμεθ ὁ Β' ἐπέμψε δῶρον εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου· τοῦτο δέ, διότι οἱ κάτοικοι αὐτῆς, βλέποντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅτι τὸ Βυζαντινὸν κράτος ὤδευε γιγαντιαίως βήμασι πρὸς τὸν ἀφανισμόν αὐτοῦ, καὶ θέλοντες νὰ προλάβωσι τὸν οἰκτεῖον ὄλεθρον, ἐσπευσαν νὰ προσφέρωσιν ἐγκαίρως τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν εἰς τὸν φοβερὸν κατακτητὴν· οὗτος δ' εὖνοιαν ἐπίδεικνύμενος, τοῖς ἐπέμψε τὴν ῥηθεῖσαν λυχνίαν. Εἰσῆλθομεν τέλος εἰς τὸν ναόν· ἀλλ' ὅποσοι ἄρα καὶ ὅποιοι πρὸ ἡμῶν εἰς αὐτὸν εἰσῆλθον; Ὅποσαι φωναὶ ὑψώθησαν καὶ ὅποσαι χεῖρες διςπετάσθησαν πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα, ἐπικαλούμεναι τὸ ἔλεος αὐτοῦ;

Πρῶτον ἀντικείμενον ὅπερ ἐπληξε τὴν ὄρασιν ἡμῶν, ὑπῆρξε μεγάλῃς πλαισιωτῇ εἰκὼν τοῦ Θεολόγου, δῶρον τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἠσπάσθημεν

μετὰ διπλῆς θερμότητος, θρησκευτικῆς ἅμα καὶ ἐθνικῆς τὴν ἱερὰν ταύτην εἰκόνα, καὶ ἐπὶ πολὺ διεμείναμεν σιωπηλοὶ πρὸ αὐτῆς. Μετὰ ταῦτα ὠδηγήθημεν πρὸς τὰ δεξιὰ εἰς παρεκκλήσιόν τι ἐνθα ἐπὶ λάρνακος κεῖται ἐκτάδην τὸ σῶμα τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου. Ὁκτὼ περίπου αἰῶνες διήλθον οὕτως εἰπεῖν τοῦ σώματος τοῦ ὁσίου τούτου, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ ἐξαφανίσωσιν ὁλοσχερῶς τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ. Ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ζῶν ἠγάπησε, φαίνεται καὶ κοιμηθέντος ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Ἠσπάσθημεν τὴν ἱερὰν του κεφαλὴν καὶ ἀπεσῦρθημεν τεταραγμένοι, τῷ φόβῳ μὴ ὁ βέλγλος τῶν φιλοταράχων ἡμῶν ἀσπασμὸς ταραξῇ τὴν νεκρικὴν του γαλήνην. Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθομεν εἰς τὴν κυρίαν ἐκκλῆσιαν, μικρὰν μὲν τῷ μεγέθει, ἀλλὰ τῆς ὁποίας, τοιχογεγραμμένης οὖσης, πολλαὶ τοιχογραφίαι ἔχουσιν ἱκανὴν τὴν ἀξίαν. Αἱ εἰκόνες τοῦ τέμπλου εἰσὶ δωρήματα τῆς Ῥωσίδος Αὐτοκρατορίας Αἰκατερίνης· μετὰ δ' αὐτῶν ὑπάρχει καὶ μικρά τις, ἀλλὰ πολυτελὲς εἰκὼν τῆς Παναγίας, τὴν ὁποίαν κατὰ πρῶτον μὲν ὁ αἰεὶ Νικόλαος Ζωσιμᾶς ἐδωρήσατο εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Γρηγόριον Συχνὴν, πνευματικὸν αὐτοῦ ὄντα, οὗτος δὲ τὴν προσέφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεολόγου. Αἰκατερίνη καὶ Ζωσιμᾶς . . . ὅποια ὀνόματα προσεληθὲν εἰς πάντα Ἑλλήνα!

Ἰκανὸν παραμείναντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀφελῶς μὲν ἀλλὰ ἱεροπρεπῶς κεκοσμημένη, ὅπως θεωρήσωμεν τὰς διαφόρους τοιχογραφίας, μετέβημεν ἀκολουθίᾳ εἰς τὸ σκευοφυλάκιον τῆς μονῆς, ἐνθα κρύπτονται τὰ διάφορα αὐτῆς σκεύη, πλείστα λεῖψανα ἁγίων, καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα κειμήλια. Παραλείπομεν τὰ πολυτίμητα ἱερὰ ἄμφια, τὰς ἀρχιερατικὰς ἀδελφάντοκαλλήτους μίτρας, τὰς ποιμαντορικὰς ἀργυροχρυσούς ῥάβδους καὶ ἄλλα πολυάριθμα ἐκκλησιαστικὰ σκεύη, ὧν τὰ μὲν περιήλθον ἐκ δωρεῶν, τὰ δὲ ἐκ κληρονομίας· δὲν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ παραλείψωμεν δύο τινα, κατὰ πολὺ τῶν ἄλλων εὐτελέστερα, καὶ ὁμῶς πλείω πάντων ἐπαγαγόντα ἡμῖν τὴν ἐντύπωσιν. Εἶναι δὲ ταῦτα αἱ διατηρούμεναι εἰσέτι, καὶ τοὶ πεπαλαιωμένοι ἐμβάνδες τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου καὶ ἡ ποιμαντορικὴ αὐτοῦ ῥάβδος. Δὲν εἶνε αὕτη ἀργυρόχρυσος, οὐδὲ περικοσμεῖται ὑπὸ ἀδαμάντων ἢ πολυτίμων λίθων· τούναντίον εἶν' ἐξ εὐτελοῦς ξύλου· Ἀλλὰ πᾶσον προτιμητέον εἶναι τὸ εὐτελὲς αὐτῆς τοῦ πολυτιμητοῦ τῶν ἄλλων. Πόσας ὥρας διήλθεν ἐκεῖνος ἐστηρικμένος ἐπὶ τῆς εὐτελοῦς ταύτης ῥάβδου, προσευχόμενος καὶ λιτανεύων;

Μεταξὺ πολλῶν ἱερῶν λεψάνων, εἶδομεν ἐντὸς μεγάλου ἀργυροῦ ποτηρίου τὴν κάραν τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, ἐν δάκτυλον Ἰακώβου τοῦ Πέρτου, ὅσα διαφόρην μαρτύρων καὶ ἐπὶ τέλους μέγαν σταυρὸν ἀργυροῦν, ὅστις ἐν αὐτῷ περιέχετε τεμάχια τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ τοῦ σπόγγου καὶ τοῦ καλάμου, ἐξ ἐκείνων δι' ὧν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπότησαν

ὄξους τὸν Σωτῆρα. Ἐπίσης εἶδομεν ἀρχαίας εἰκόνας, μετὰ δὲ τούτων ἀξία πλείστου λόγου ἐφάνη ἡμῖν μία τοῦ Ἁγίου Νικολάου γεγραμμένη διὰ κηροῦ ὕλης.

Τὴν ἐπισῦσαν, πόθον μέγαν ἔχοντες νὰ ἴδωμεν τὴν περιώνυμον τῆς Μονῆς Βιβλιοθήκην, ὠδηγήσαν ἡμᾶς αὐτόσε. Ὑπερθεν τῆς θύρας τῆς βιβλιοθήκης ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην,

*Δεῦρ', ἄνερ κείνται ὅσαι φασιν αἱ χειρογραφαὶ βιβλίοι
Ἀνδρὶ ῥα φέρεται πινυτῷ χρυσίου δοκέουσιναι.
Ταῦτ' ἄρα τήρειε, φύλαξ, σείο μάλλον βιώτοιο.
Τῶν δόμος οὐνεκ' ὅς τῶν τοι γένοιτο φεγγαβοῶλος γι.*

Εἰσελθόντες δ' ἐν αὐτῇ ἐθαυμάσαμεν τὴν τάξιν, μεθ' ἧς τὰ διάφορα τεύχη εἰσὶ τεταγμένα. Τοῦτο δὲ κυρίως ὀφείλεται εἰς τὰς φιλομούσους διαθέσεις τοῦ νῦν ἡγουμένου τῆς Κ. Δαυιήλ, καὶ τὸν ἀκάματον ζῆλον καὶ τὰς χρονίους προσπάθειάς τῶν ΚΚ. Ἱεροθέου Φλωρίδου καὶ Ἰωάννου Σακκελίωνος, οἵτινες εὐρόντες τὴν βιβλιοθήκην ἐκ τῶν περιστάσεων εἰς οὐ καλὴν κατὰστασιν, ἀνενδότως ἐνησχολήθησαν πρὸς τακτοποίησιν αὐτῆς. Τεύχη πολυτιμώτατα, χειρογραφα ἀνέκδοτα παρερρίμενα ὄντα πρὶν, κατέλαβον τὴν οἰκίαν θέσιν, καὶ λίαν εὐτυχῆς ὑπῆρξε, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ἥ τε Μονὴ ἰδίως καὶ ἡ Πάτρις ἐν γένει, διότι ἐνέτυχον τοὺς ἀνδρας τούτους, οἵτινες καὶ παιδείας ἱκανῆς εὐμοιροῦντες καὶ ζῆλον πολὺν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς δόξης ἔχοντες, ἀνέλαβον τὸ πολύμοχθον τοῦτο ἔργον. Καὶ τὰ γράμματα δὲ καθόλου μεγάλως ὑπερέτελσαν οὗτοι, συντάξαντες λεπτομερῆ καὶ εὐμεθοδεστάτην ἀναγραφὴν τῆς Βιβλιοθήκης, ἣν πρόκειται νὰ ἐκδώσωσιν ὅσον οὕπω.

Ὅτε ἀνέγνων τὴν περὶ Πάτμου καὶ τῆς Βιβλιοθήκης αὐτῆς Πραγματείαν τοῦ Γκαρὲν, πάντῃ διάφορον περὶ τῆς Βιβλιοθήκης ταύτης ἔλαβον ἰδέαν· διότι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὁ ἐγκαυχηθεὶς ὅτι πρῶτος ἀνεκάλυψε τὸ πᾶσι τοῖς Σαμίοις γνωστὸν ὑδραγωγεῖον τοῦ Μεγαρέως Εὐπαλίνου, ἐπιλοτιμήθη, φαίνεται, μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβοείας καὶ ἀληθείας νὰ γράψῃ καὶ περὶ Πάτμου. Πόσον περίεργοι ἄνθρωποι εἰσὶ τινὲς τῶν Εὐρωπαϊῶν περιηγητῶν! Μεταβαίνουσιν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὁδοπορικὸν σακκίον τῇ μιᾷ χειρὶ κρατοῦντες καὶ ζεύγος διόπτρων ὑπὸ μάλῃν ἔχοντες, ὅπως γράψωσι ψεύδη, τὰ ὅποια ἀπὸ τὰς πατρίδας αὐτῶν ἀναχωροῦντες, φροντίζουσιν εἰς τοὺς ὁδοπορικοὺς αὐτῶν σακκοὺς νὰ ἐγκλείσωσι· τὰ δὲ ψεύδη τῶν ταῦτα τιμῶνται, καὶ ὡς πολυμαθείας ἔργα στεφανοῦνται. Ἄς διαρρήξωμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς ἀσκοὺς τοῦ Αἰόλου, βροντοφωνοῦντες τὴν ἀλήθειαν, πλην τίς ὁ πιστεύων;

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Πάτμου περιέχει ὑπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας τόμων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκκλησιαστικῆς ὕλης. Ἐκ τούτων πεντακόσια περίπου εἰσὶ χειρογραφα, ἥτοι δια-

κόσια ἐβδόμηκοντα ἐν μεμβράναις, ἐν παλίμψηστον καὶ τὰ λοιπὰ βαμβάκινα. Καὶ ὅμως ὁ φιλαλήθης Γκερέν εἰς διακόσια τεσσαράκοντα μόνον λέγει ὅτι περιωρίσθησαν τὰ ἐξακόσια χειρόγραφα, ἅτινα ἡ βιβλιοθήκη ἄλλοτε εἶχεν ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ δὲ τοῦ φίλου μου καὶ μόνου περὶ τὰ ταιῦτα καταλλήλου, καθηγητοῦ τῆς θεολογίας Ἀλεξ. Λυκούργου, πολλὰ τῶν χειρογράφων εἰσὶν ἀνέκδοτα καὶ ὅπως κειμήλια. Μεταξὺ ἄλλων πολλῶν, εἶδομεν Εὐαγγελιὸν τι κατὰ Μάρκον, τοῦ Δ'. αἰῶνος μετὰ Χριστὸν, ἀτελὲς ὅμως, κατὰ δυστυχίαν, καὶ ἀνῆκον, ὡς ἐκ τῆς πολυτελείας αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν, εἰς τινα αὐτοκράτορα· εἶνε δὲ τοῦτο ἐπὶ πορφύρας μεμβράνης, ἀργυροῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ ὅπου ἀπαντᾷται τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ κλ. χρυσοῖς. Εἶδομεν ἐπὶ μεμβράνης ἀρχαῖον βιβλίον τοῦ Ἰωβ τοῦ ΣΤ'. ἢ Ζ'. αἰῶνος μετὰ σχολίων, ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τετονισμένα, πρὸς δὲ καὶ πλῆθος πατέρων διαφόρων ἐποχῶν.

Λύο ὁλοκλήρους ἡμέρας διεστρεύσαμεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐξετάζοντες καὶ παρατηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ, τῇ ἀξιεπαίνῳ προθυμίᾳ τῶν ΚΚ. Ἱεροθέου Φλωρίδου καὶ Ἰωάννου Σακελίωνος, ἐξεσχημένον λίαν περὶ τὴν παλαιογραφίαν ὄντων. Μεταξὺ ἄλλων εἶδομεν διάφορα χρυσόβουλα αὐτοκρατόρων, ὧν ἀρχαιότερον μὲν ἐστὶ τὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ἐν ἔτει 1088, νεώτερον δὲ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Καρόλου τοῦ ΣΤ'. ἐν ἔτει 1727 καὶ ἕτερον πρὸ αὐτοῦ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ῥόδου. Εἶδομεν μετὰ συγκινήσεως ἀνεκφράστου τὰς ἰδιοχείρους ὑπογραφὰς Ἀλεξίου καὶ Ἰσαακίου τῶν Κομνηνῶν, Νικηφόρου τοῦ Βοτανιάτου, Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου καὶ ἄλλων. Οἱμοὶ! πόσον εὐλιστος εἶναι ὁ τροχὸς τῆς τύχης!

Ἀπολείπεται ἤδη νὰ εἰπώμεν καὶ περὶ τῆς Σχολῆς τῆς Πάτμου καὶ τοῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως, ὅπως δώσωμεν πέρας εἰς τὴν συνοπτικὴν ταύτην περὶ Πάτμου πραγματείαν.

Ἀπὸ τοῦ τέλους ἐτι τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος, ὅποταν τὸ δύσμορον ἔθνος ἐκοιμάτο ὕπνον θανάτου, ἡ Πάτμος ἤρξατο διὰ Νικηφόρου τοῦ Κρητὸς ἐκπέμπουσα λάμπιν τινὰ ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ἐκείνης σκοτίας. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, διδόντας ἐπιτυχῶς τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς ἐτι τῆς ἐπομένῃς ἑκατονταετηρίδος, ἐν τῇ Ἱερᾷ τοῦ θεολόγου Μονῇ, διετέλεσεν οὕτως εἰπεῖν ὁ πρόδρομος τῆς ἐν Πάτμῳ ἀρχεμένης καὶ ἐκεῖθεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα διαδοθείσης πνευματικῆς παλιγγενεσίας· ἀλλὰ κύριος τῆς Πατριάδος σχολῆς ἰδρυτῆς ἀναφέρεται ὁ αἰοίδιμος Μακάριος Πάτριος. Μετ' αὐτὸν ἐδίδαξαν Γεράσιμος ὁ Βυζάντιος, Βασίλειος ὁ Κουταλιανὸς καὶ Δανιὴλ ὁ Κεραμεύς, Πάτριος. Τοῦ Δανιὴλ τούτου, μεγίστην παιδείαν ἐν τοῖς τότε χρόνοις κεκτημένου, ὁ τάφος ὑπάρχει παρ'

αὐτῷ τῷ σχολεῖν ἔνθα ἐδίδαξεν, ἡ δὲ ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ποίημα τοῦ κατ' ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος σχολαρχήσαντος τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Γαβριὴλ τοῦ ἐκ Βρυούλλων, ἔχει οὕτω·

Σῆμα τὸ γραμματικὸν Δανιήλ τοῦ Ἡ Θεοδώρου.

*Ῥόδε Δανιὴλ τῆνος ὁ Πάτριος, δι' μετὰ Γαζῆ
Οἷον γραμματικῆς εὐρατο Ἑλλὰς ὄρον,
Κεῖται, φεῦ! κωφὴ κόρις ἡ μεγάλα ποτὲ αὐδᾷ,
Μωσά τε, τὼς πάντας πάντοθεν ἀγρομένα
Νήσω ἐν Ἀμφιρύτῃ, σιγῶσα δὲ νῦν ἐνὶ Πάτμῳ
Φεῦ! ποθέοντα ἔχει πένθει τηκόμενος.*

Τὸν Δανιὴλ διεδέξατο εἰς τὴν Πατριάδα Σχολὴν, Μισαήλ ὁ Πάτριος, τοῦτον δὲ ὁ μέγα ἐπὶ σοφίᾳ παρά τε τοῖς ἡμεδαποῖς καὶ τοῖς ξένοις κλέος ἀράμενος Παῖσιος ὁ Καραπατᾶς, ὃν παρὰ τὴν Λιβόρνον τῇ 17 Ἰανουαρίου 1818 εἰς ἄσπιον σπεύδοντα πλόου ταχὺς, ἐχθρὸς κρήνῃ κλίδων. Μετὰ τὸν Καραπατᾶν, Πάτριον τὴν πατρίδα ὄντα, ἐδίδαξαν οἱ ἐπίσκοποι Πάτριοι Κύριλλος καὶ Παῖσιος, μετ' αὐτοὺς δὲ Νεόφυτος ὁ Βυζάντιος, Χαράλαμπος ὁ Θεσσαλονικεὺς, Ἰωάννης Σποίνης ὁ Σάμιος, Ἰσαὰκ ὁ Κρής, Ἰεζεκιὴλ ὁ Καλύμνιος, Νικόδημος ὁ Πάτριος, Γρηγόριος Ἀγαθόβουλος ὁ ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Θράκῃ καὶ τελευταῖος, ὁ νῦν διδάσκων γραμματεὺς καὶ βιβλιοφύλαξ τῆς Μονῆς ἱερολογιώτατος Κ. Ἱεροθεὸς Φλωρίδης, οὗ ἐμνήσθημεν ἐν τοῖς προηγουμένοις.

Τοσοῦτον ὑπῆρξεν ἡ Σχολὴ αὕτη περίφημος, ὥστε ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος ἔτρεχον ὅπως μαθητεύσωσιν ἐν αὐτῇ. Ἐπὶ Δανιὴλ τοῦ Κεραμεῦς ἠριθμοῦντο περὶ τοὺς διακοσίους νέους, φοιτῶντες αὐτόσε ὅπως ἀρδεύσωσι τὰ νάματα τῆς ἀληθοῦς σοφίας· διότι, ὅς τὸ ὁμολογήσωμεν, οἱ διδάσκαλοι τοῦ παρελθόντος, μετεχειρίζοντο ἀληθῶς Ἑλληνικὴν διδασκαλίαν, τὴν ὁποίαν οἱ νεώτεροι, πηθηκίζοντες τὰ τῶν Ἑσπερίων ἥθη καὶ ἔθιμα, ὡς ἐλαττωματικὴν ἀποδοκιμαζούσιν. Ἀλλὰ παρήκμασε καὶ ἡ Σχολὴ τῆς Πάτμου, ὅπως καὶ ἡ τῶν Κυθωνίων, τῆς Χίου, τῆς Σμύρνης· τί ὅμως δὲν παρακμάζει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ;

Εἶδομεν τὴν περιλάλητόν ποτε σχολὴν ταύτην, ἐρείπιωθεῖσαν καὶ εἰς εἰρηνικὸν μοναστικὸν διαίτημα μεταβληθεῖσαν, ἀπὸ πρὸ τινος χρόνου ἐκρίθη νὰ μεταφερθῇ αὕτη παρὰ τὴν Ἱερὰν τοῦ Θεολόγου Μονήν. Ἀλλὰ κλίνωμεν, ἡμεῖς οἱ νεώτεροι, κλίνωμεν τὰς κεφαλὰς ἡμῶν πρὸ τῶν ἐρείπιων ἐκείνων, διότι κατὰ τὸν δαμόνιον Σολομὸν, ἡ εὐκλεία τῆς πατρίδος

*Ἐκεῖ μέσα κυρτικοῦσι
Ἰντροπιασμένη, σιωπηλῇ
κ' ἔνα στόμα ἀκαρτεροῦσι
ἔλα πάλιν τὰ τῆς πῆ.*

Τὸ σπήλαιον τῆς ἀποκαλύψεως ἀπέχει τῆς πόλεως 1233 βήματα. Ἐν αὐτῷ λέγεται ὅτι ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, εἰς Πάτριον ἐξωσθεὶς ἐν ἔτει 95 Μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ, εἶδε τὴν μεγάλην ἐκείνην ὄπτασιν. Εἰς τὸ σπήλαιον τοῦτο κατέρχεται τις διὰ κλίμακος τεσσαράκοντα βαθμίδων, ἔχει δὲ αὐτὸ δεκαοκτὼ βημάτων μέγιστον μῆκος ἐπὶ ὀκτὼ πλάτους. Ἐξωθεν τοῦ σπηλαίου ὑπάρχει νὰός τις ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Ἀννης, ἐν αὐτῷ δὲ τῷ σπηλαίῳ ὑπάρχει ἕτερον παρεκκλήσιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Θεολόγου, ὅπερ λέγεται ὅτι αὐτὸς ὁ ὅσιος Χριστόδουλος ἀνήγειρεν. Ἐν εἰκόνι τινι ἀρχαίᾳ, ὁ ζωγράφος ἐξαντλήσας πάσας τὰς ὑψηλοτέρας εἰκόνας τῆς ἀποκαλύψεως, παρίστησι τὸν Χριστὸν τῇ μιᾷ χειρὶ κρατοῦντα τὰς κλεῖδας τοῦ ἁδου καὶ τοῦ θανάτου, τῇ δ' ἑτέρα ἐπτὰ ἀστέρας, περίξ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀγγέλους ὑποβαστάζοντας τὰς ἐπτὰ ἐν Ἀσίᾳ ἀποστολικὰς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἐπτὰ λυχνίων καὶ παρ' αὐτοῖς τὰ πολυόμματα Χερουβίμ. Ῥαγὰς τις τρίγωνος δείκνυται εἰς τὴν ῥοσὴν τοῦ σπηλαίου, γενομένη, ὡς λέγουσιν, ἐκ τῆς φωδῆς, ἥτις κατήλθεν ἐξ οὐρανοῦ ὅπῃ δὲ τις μικρὰ εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου ὑπάρχουσα, ἐχρησίμευε, λέγουσι, τόπος, ἐν ᾧ ὁ ἱερός Βυζαντινιστὴς ἐκλινε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Τοιαῦτα εἶναι ὅσα ἐδυνήθημεν νὰ εἰδῶμεν κατὰ τὴν βραχυχρόνιον ἐν Πάτρει διατριβὴν ἡμῶν. Ἴσως πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περιγραφῆς ταύτης, ἀπητεῖτο νὰ προσθέσωμεν καὶ ὀλίγα περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Πατρίων μὴ λησμονήσωμεν ὅμως ὅτι αἱ πρῶται ἐντυπώσεις εἰσὶν ἐνίοτε ἐπισφαλεῖς, καὶ ὅτι ὅπως διαγράψῃ τις τὸν χαρακτῆρα ἑνὸς λαοῦ, ὀφείλει ἐμβριθῶς νὰ σπουδάσῃ πρότερον αὐτόν. Ἐξ ὧν ὅμως εἶδομεν, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι οἱ Πατριμοὶ εἰσὶ λίαν φιλόξενοι, ἀγαθοὶ καὶ φιλόκαλοι, τὰ δὲ ἥθη των εἰσὶν ἀπλὰ καὶ ἡ κοινωνία των ἀδελφική. Δύο πράγματα δὲ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν παρ' αὐτοῖς πρῶτον, διὰτὶ ἡ διάλεκτος τοῦ γυναικείου φύλλου ἐν Πάτρει διαφέρει τῆς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δεύτερον διὰτὶ ἡ γέννησις τῶν θηλέων ὑπερβαίνει τὴν τῶν ἀρρένων, ὥστε, καθὼς λέγεται, ἐν Πάτρει ἀναλογοῦσι τέσσαρες καὶ πέντε γυναῖκες εἰς ἓνα ἄνδρα. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου τὴν λύσιν, ἀναθέτομεν εἰς τοὺς περὶ τὴν φιλολογίαν καὶ τὰ γλωσσάρια ἀσχολουμένους· τὸ δὲ δεύτερον, συνιστῶμεν εἰς τὴν ἐμβριθῆ μελέτην τῶν ἀγάμων πλὴν φιλογάμων ἀναγνωσῶν τῆς Ἑδέμ. Ἐάν εὕρωσι τὸ πρόβλημα εὐλυτον, θέλομεν λογισθῆ εὐτυχεῖς κατὰ τι, ἂν ὅμως ἀπαιτεῖται χρόνος πολὺς πρὸς λύσιν αὐτοῦ, ζητοῦμεν συγγνώμην, διότι τοῖς παρέσχομεν ἀφορμὴν πρὸς δαπάνην χρόνου. Καὶ ἡμεῖς δυστυχῶς ἐδαπανήσαμεν τριάκοντα ὀκτὼ ὅλας ὥρας ὅπως ἐπιστρέψωμεν ἐκ Πάτρου εἰς Σάμον.

(ΕΠ. Ι. Σταματιάδης.)

ΜΙΑ ΒΑΣΙΛΙΞΑ ΤΑΞΕΙΔΕΥΟΥΣΑ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Μετάφρασις.)

Εἰς βροχεράν καὶ ψυχράν ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1791, τέθριππος ταχυδρομικὴ ἅμαξα ἤλαυνε τὴν ἀπὸ Σολνέσου εἰς Βεσανσῶνα ὁδόν. Δύο δὲ γυναῖκες ἐκάθηντο ἐν αὐτῇ, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία, ὡραία, ὑψηλὴ, χαρίεσσα καὶ γλυκεῖα, κατεῖχε τὸ βάθος τῆς ἁμάξης, ἀπέναντι δὲ ταύτης ἐκάθητο ἡ ἑτέρα, ἐκ τοῦ στολισμοῦ καὶ τοῦ ἥθους τῆς ὁποίας εὐκολον ἦτο νὰ μαντεύσῃ τις ὅτι ἦτο θαλαμηπόλος ἢ ἀμφίπολος.

— Τί ὥρα εἶνε; ἠρώτησεν ἡ κυρία τὴν συνοδὸν αὐτῆς.

— Τετάρτη.

— Ποτὲ δὲν θὰ φθάσωμεν! Πόσον εἶναι ὀκνηροί, οἱ ἁμαξήλαται οὗτοι!

— Ὁ δρόμος, Κυρία, εἶναι ἀθλιέστατος.

— Διαβολοβραδύτης! Ἡμῖν βεβαία ὅτι θὰ μὲ πιάσουν τὰ νεῦρα μου. Νὰ κλεισθῶ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸ Σόλνεσον, πάσχουσα καὶ μὴ δυναμένη νὰ ἐξακολουθήσω τὸν δρόμον μου, ἐγὼ ἥτις τόσον βιάζομαι καὶ ἔχω τόσον σπουδαίους λόγους νὰ σπεύδω! Πρὸς ἐπίμετρον δὲ τοῦ κακοῦ, νὰ ὀδοιπορῶ καὶ τόσον ἀθλίως! Ἀληθινὰ νομίζω ὅτι εἰς ἕκαστον ταχυδρομικὸν σταθμὸν μᾶς βάλλουν τοὺς χειροτέρους ἵππους.

— Καὶ ὅμως, κυρία, ἐλαύνομεν ἀκαταπαύστως, πλὴν ὑμεῖς, ἀνήσυχος καὶ ἀνυπομονοῦσα, ἀδιαφορεῖτε εἰς τοὺς ἀπαύστους καὶ σφοδροὺς κλονισμοὺς τῆς ἁμάξης. ὦ! πρέπει νὰ ἦνε περιβόητος ὁ τόπος οὗτος διὰ τὸ ἀνώμαλον τῶν ὁδῶν του. Ἐκτός δὲ τούτου εἶνε καὶ ὁ καιρὸς τόσον ἀθλιός. Βρέχει ξαγδαίως. Εἶμαι βεβαία ὅτι ὁ ἀκολουθὼν ἡμᾶς νέος εὕρισκε ὅτι τρέχομεν ταχύτερον τοῦ δέοντος.

— Πῶς! ἐκεῖνος ὁ νέος μᾶς ἀκολουθεῖ πάντοτε;

— Μάλιστα, κυρία· εὕρισκεται εἰς μικρὰν τῆς ἁμάξης ἀπόστασιν, καὶ οὐδὲ σπιθαμὴν γῆς χάνει. Εἶναι ἱππεὺς ἀξιόλογος.

— Φαίνεται νὰ ἦνε ὀλιγὸς ἀεργός, ἀφ' οὗ μὲ τοιοῦτον καιρὸν κάμνει δρόμον ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ λευγῶν.

— Εἰπῆτε κάλλιον, κυρία, ὅτι εἶνε πολὺ ἐρωτόληπτος.

— Εἶνε τρελλός, τρέχων κατόπιν γυναικός, τὴν ὁποίαν μόλις εἶδε καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ὠμίλησε.

— Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἐν τῇ Προβηγγίᾳ σώζονται ἀκόμη λεῖψανά τινα τῶν ἀρχαίων ἱπποτῶν, κεφαλαὶ μυθιστορικῆ, νέου τυχοδιωκτικῆ. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ εἶδον τοὺς κυρίους τῶν Βερσαλλιῶν καὶ τῶν Παρισίων, καλπάζοντας μὲ βροχὴν ξαγδαίοτάτην καὶ ἐπὶ ὁδοῦ τόσον ἐλεεινῆς.